

Sosyal Eşitsizlikler ve Kapsayıcılık

Etkinlik Raporu

AB'nin Göç Politikaları Çerçevesinde Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlerin Yönetimi

AB'nin Göç Politikaları Çerçevesinde Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlerin Yönetimi

20 Ekim 2015 Mersin
Mersin Ticaret ve Sanayi Odası

Rapor

AB'nin Göç Politikaları Çerçevesinde Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlerin Yönetimi

1. Giriş

Türkiye Sosyal ve Ekonomik Etütler Vakfı – TESEV, Freidrich Naumann Vakfı ortaklığı ve Mersin Ticaret ve Sanayi Odası işbirliği ile 20 Ekim 2015 tarihinde Mersin'de "AB'nin Göç Politikaları Çerçevesinde Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlerin Yönetimi" konulu bir konferans düzenledi. Konferansa konuşmacı olarak gelen kamu otoriteleri, akademisyenler ve Suriyeliler ile, AB Göç politikaları çerçevesinde Türkiye'de göç yönetimi, Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlerin Yönetimi, Türkiye'de Suriyeli göçmen olmak başlıkları altında hem Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin hem de göç yönetiminin sorunları tartışıldı ve çeşitli politikalar önerildi.

2. Oturumlar

Konferansın açılış konuşmalarını Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Burhanettin Kocamaz, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Şerafettin Aşut ve TESEV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Aydın Uğur yaptı.

2.1. Oturum 1: AB Göç politikaları çerçevesinde Türkiye'de göç yönetimi

Konferansın "AB Göç politikaları çerçevesinde Türkiye'de göç yönetimi" başlıklı ilk oturumun moderatörlüğünü TESEV Genel Direktörü Dr. Özge Aktaş Mazman yaptı. Oturumda kamu otoriteleri söz aldı. AB Delegasyonu Sivil Toplum Birimi Başkanı Dr Michael A. Rupp, Avrupa Birliği'nin genel göç politikasını ve Suriye göç politikalarını, Göç İdaresi ile ortaklıklarını ve bu konunun AB – Türkiye müzakerelerine etkisini anlattı.

Mersin İl Göç İdaresi Şefi Hakan Kılınc, genel olarak göç yönetimini ve göçmenlerin tabi olduğu hükümleri, Suriyelilerin genel hükümlere tabi olduğunu, Suriye'den gelenlerle ilgili verinin paylaşamadığını ve araştırmanın izne tabi olduğunu anlattı.

Çukurova Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Lütfi Altunsu, göçün bölgesel yönetiminin daha verimli olacağı hakkında görüşlerini bildirdi. Yerel yönetimlerin bu konuyla ilgili güçlendirilmesi için alınması gereken tedbirleri, ajansın sosyal-çevresel stratejik önceliklerini aktardı. Suriye'den göç yönetimi konusunda üç sosyal analizi fonladıklarını söyledi. Yayın aşamasında olan Mersin araştırmasından bazı verileri paylaştı. Dr. Lütfi Altunsu, Suriye'den göç yönetiminde yerel ve ulusal aktörlerle, Göç İdaresi'yle, TESEV gibi çözüm merkezleriyle ve üniversitelerle ortak çalışma yapmak gerektiğini vurguladı ve çözüm önerilerini paylaştı.

İlk oturumun son konuşmacısı Mersin Büyükşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Daire Başkanı Berat Yerman oldu. Berat Yalman, Suriye'den göçün artmasıyla Mersin'de yaşanan demografik değişikliğe vurgu yaparak düzenledikleri bölgesel çalıştayın bazı sonuçlarını paylaştı.

2.2. Oturum 2: Türkiye’deki Suriyeli Göçmenlerin Yönetimi

“Türkiye’deki Suriyeli Göçmenlerin Yönetimi” başlıklı ikinci oturumun moderatörlüğünü Mersin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Bediz Yılmaz yaptı. Bu oturumda Suriye’den göç alanında saha çalışması yapan akademisyenler konuştu. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Başkanı Doç. Dr. Murat Erdoğan göç yönetiminde veri toplanması, kaydı ve paylaşılması kısıtlarını, ortak yük paylaşımındaki eksikleri anlattı. Ekonomi dünyasının endişeleri olduğunu anlattı. Doç. Dr. Erdoğan göç yönetiminde Ankara’nın yetersiz kalacağını, akademi ile ortak çalışılması gerektiğini vurguladı. Sorunlarla ilgili çözüm önerilerini paylaştı. Çukurova Üniversitesi’nden Yrd. Doç. Dr. Fulya Memişoğlu bölgesel, Mersin Üniversitesi’nden Araştırma Görevlisi Arzu Kaymak ise yerel saha çalışmalarından edindikleri Suriyelerin sorunları hakkındaki bulgularını paylaştılar.

2.3. Oturum 3: Türkiye’de Suriyeli Göçmen Olmak

“Türkiye’de Suriyeli Göçmen Olmak” başlıklı üçüncü oturumun moderatörü TESEV kıdemli uzmanı Bürge Elvan Erginli idi. Bu oturumda bir kadın hakları aktivisti genç kadın Suriyeli ile girişimci bir orta yaşlı erkek Suriyeli konuşmacı söz aldı. Konuşmacılar Suriye’den Türkiye’ye geliş deneyimlerini, Suriyelilerin yaşadıkları sorunları ve bunlara çözüm önerilerini paylaştılar.

2.4. Oturum 4: Suriyeli göçmenlerin yönetimi için politika önerileri

Moderatörlüğünü TESEV Araştırma ve İletişim Direktörü Dr. İtir Akdoğan’ın yaptığı son oturumun başlığı “Suriyeli göçmenlerin yönetimi için politika önerileri” idi. Oturumlar sırasında ya da sonrasındaki tartışmalarda aşağıdaki analizde görülen göç yönetimi ve Suriyelilerin sorunları ve politika önerileri analizi paylaşıldı ve tartışmaya açıldı. Dinleyiciler ve konuşmacılar bu analize katkıda bulundular.

3. Suriyeli Göç Yönetimindeki sorunlar ve politika ve çözüm önerileri analizi

Konferanstaki konuşmalar ve soru -cevap tartışmalarından çıkan sorunlar ve politika önerileri:

3.1. Göç Yönetimi Sorunları

“Türkiye’nin transit ülkeden hedef ülkeye dönüşmesiyle baş edilememesi”

- **Sağlıksız Kayıt:** Suriye’den gelenlerin ve burada doğanların kayıtlarının sağlıklı tutulmaması
- **Sorunlu Veri:** Verinin karmaşık olması, farklı kaynakların farklı veri oluşturmasının yarattığı tutarsızlık ve veriye erişimin kapalı olması
- **Eksik Koordinasyon:** Kamu kuruluşları arasında koordinasyon eksikliği. Merkezi hükümet seviyesinde, ve merkez - taşra arasında koordinasyon eksikliği. Bunun yanında yerel aktörlerin sayısının artması, Suriyeli inisiyatiflerin ve uluslararası örgütlerin yerel aktörlerle sınırda aktif işbirliğinin artması ve bunun koordinasyonun olmaması.
- **Eksik Etkileşim:** Farklı paydaşların etkileşim eksikliği, akademi ve sivil toplumun konudan uzak tutulması, Suriyelilerle etkileşimin eksikliği
- **Farklı odaklanma:** Suriye krizinin uluslararası ilişkiler olarak görülmesi, göç yönetimi olarak görülmemesi
- **Alternatif uluslararası algı:** Türkiye’nin 2 milyon göçmen yöneten ülke değil, Asad’la savaşan ülke olarak görülmesi. Bundan kaynaklı yük paylaşımı yapılmaması, sorunun bölgesel kalması
- **Yasal zemin eksikliği:** gelenlere yasal bir statü verilmemesi
- **Alternatif çözümler:** Boş kalan alanların gelenler tarafından doldurulması

3.2. Önerilen Çözümler

- **AB ile işbirliği:** krizin bölgesel algılanmaması için özellikle Avrupa Birliği ile bütüncül politikalar geliştirilmesi
- **Kapsayıcılık yaklaşımı benimseyen uyum politikasının geliştirilmesi**
- **Sosyal politikalar** bakılığı kurulması
- **Katılım:** Suriyelilerin karar alma süreçlerine katılımı
- **Kurumlararası koordinasyon:** Göç İdaresi teşra teşkilatı ile yerel yönetimlerin işbirliğinin artması. Kamu, üniversite ve STK ortak çalışması. Kamunun saha çalışmalarını kolaylaştırması
- **Erişilebilir veri:** Suriyelilerin demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerinin belirlenmesi için veri kaynaklarının oluşturulması ve erişime açılması

3.3. Suriyelilerin sorunları

Bu konferansın konusu göç yönetimi olduğu için odak göç yönetimindeki sorunlara çözüm aramaktı. Ancak bu konu konuşulurken kaçınılmaz bir şekilde Suriyelilerin yaşadığı sorunlar da aktarıldı. Bu sorunlar kamu, akademisyen ve Suriyelilerin kendiler tarafından şöyle sıralandı.

- Sağlık
- Eğitim - okullaşma kısıtları, 1/3'ünün eğitime erişimi var
- Çalışma hayatı - resmi çalışma izinlerinin kısıtlı olması, çocuk işçiliği
- İnsan ticareti
- Dil
- Kendi göç yönetimlerini yapmaları, kendi iradeleriyle bazı sorunlara çözüm bulmaları
- Dolandırıcılık, hak ihlalleri
- Önyargılar, dedikodular
- Serbest dolaşım sorunları
- Belirsizlikten kaynaklı atılığın yerel halkta endişe yaratması
- Prosedür farklılıkları - örn: havaalanlarında farklı uygulamalar
- Araç ithali yasağı
- Sigorta sorunları
- Ayrımcılık - ırkçılığın cezasız kalması

4. Sonuç

Kamu otoriteleri, akademisyenler ve Suriyelilerin paylaşımlarından anlaşılan o ki farklı seviyelerde farklı kurumlar Suriye göç yönetimi ile ilgili iyi niyetli bir çok çalışma yapıyor. Ancak bu kurumlar ve bu çalışmalar arasında bir arayüz olmaması, birbirlerini görememeleri ve koordinasyon eksikliği çeşitli sorunlar doğuruyor. Bu sorunların giderilmesi için acilen, katılımcı ve kapsayıcı yöntemlerle Suriye göç yönetimi politikası ve uygulama planı gerekiyor.